

UNITAT POPULAR!

CONCLUSIONS SOBRE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DEL MODEL POLICIAL

**Propostes de la CUP-NCG per aturar
la impunitat dels cossos policials.**

CONCLUSIONS SOBRE LA COMISSIÓ D'ESTUDI DEL MODEL POLICIAL

Propostes de la CUP-NCG per aturar la impunitat dels cossos policials.

1. INTRODUCCIÓ

El febrer del 2021 s'iniciava una nova legislatura al Parlament de Catalunya marcada per les protestes per la detenció de Pablo Hasél. Unes mobilitzacions que van dur a milers de persones als carrers d'arreu del país durant dies i dies i que van ser durament reprimides pels Mossos d'Esquadra a Catalunya i per la Policia Nacional al País Valencià. Els resultats van ser: 120 persones detingudes, 10 empresonades de forma preventiva i una noia que va perdre un ull per una bala de foam.

Plovia sobre mullat enfront la mobilització social davant la injustícia de l'empresonament d'un raper per les seves lletres. Igual que en les protestes després de la "sentència del procés" la resposta policial va ser brutal i desmesurada; l'arbitrarietat en les actuacions, el nombre de persones ferides, l'ús de tècniques com el carrusel, amb risc elevadíssim d'atropellar persones amb les furgones policials, o l'ús de les porres colpejant el cap o de les bales de foam anava molt més enllà de males praxis puntuals. Un cop més, es confirmava que la forma d'actuar estructural dels antidisturbis dels Mossos d'Esquadra tenia un objectiu clar: esclafar la mobilització i l'organització popular.

Però igual que en les protestes post-sentència, mobilitzacions estudiantils, mobilitzacions en defensa del dret a l'habitatge, vagues generals, etc. no només els antidisturbis van actuar fora de qualsevol control, perseguint la protesta, sinó que també ho van fer les comissaries d'investigació i d'informació dels Mossos d'Esquadra. En aquestes comissaries es van construir els atestats ad hoc per empresonar les persones detingudes i es van utilitzar, sense cap mena de dubte, bases de dades, fitxers policials i informacions de caire ideològic. Un exemple demolidor més dels forats negres que suposen l'ordre públic i la comissaria d'informació.

Davant d'aquesta situació de vulneració de drets, la població catalana no es va quedar impassible i va mostrar un rebuig ampli a les actuacions policials i a la repressió contra la mobilització. Es posava de manifest la falta de control democràtic dels cossos policials, el caire repressiu d'aquests i les greus conseqüències que això tenia per al dret a la protesta. Els consensos acordats al Parlament eren clars: mai més cap manifestant havia de perdre un ull per protestar. Malgrat aquest consens, la política anava tard i es tancava l'any amb un ull buidat pel tret d'un policia i les bales de foam ja havien provocat la pèrdua d'ulls a 4 persones.

1.1 LES PROPOSTES PER ATURAR LA REPRESSIÓ

En aquest context, la CUP - Un Nou Cicle per Guanyar obteníem 9 diputades hi érem determinants per a l'inici de la legislatura, amb una proposta clara d'aprofitar el nou cicle que s'obria amb una majoria independentista i un avenç de les posicions d'esquerreres. Calia deixar enrere una legislatura anterior d'estancament absolut, calia situar de nou el conflicte com a motor de canvi i, per tant, calia avançar en la mobilització social; una mobilització organitzada que avancés cap a la conquesta de drets socials i nacionals enfront un estat immòbil que no permet millores socials i no ofereix cap solució a la necessitat de l'autodeterminació del nostre poble.

L'àmbit de la policia era i és una batalla clau en aquest sentit. Era necessari posar fi a la repressió per part de la Generalitat i calia aturar la col·laboració del govern amb l'Estat per aturar la mobilització independentista i popular. Per això, en aquell principi de legislatura vam exigir a la Generalitat canvis profunds al Departament d'Interior i aturar la repressió. Per això, vam exigir la no aplicació de la Llei Mordassa, la suspensió immediata de l'ús de les bales de foam, la retirada de les acusacions particulars a manifestants i la revisió a fons del model policial català. Per tot plegat, vam decidir fer una aposta clara amb la Comissió d'Estudi sobre el Model Policial; una comissió que ens havia de permetre estudiar, exigir i posar fi a tota la repressió que pateix la mobilització social i l'organització popular al nostre país.

1.2 COM NEIX LA COMISSIÓ D'ESTUDI SOBRE EL MODEL POLICIAL

Fruit de la pressió popular per aturar les actuacions policials es va aconseguir forçar el govern de la Generalitat a realitzar algunes concessions i a posar en marxa una comissió que revisés el model policial català.

Inicialment, es pretenia que aquesta comissió abordés la qüestió de l'Ordre Públic, però com a CUP-NCG vam aconseguir que obrís el seu focus per tal de revisar tot el model policial. Àmbits com la Comissaria d'Informació o la necessitat de crear mecanismes de control extern a les actuacions policials no podien quedar fora de les tasques d'aquesta comissió.

Els objectius amb els que hem treballat en aquesta comissió han estat els de revisar les males praxis policials fins al moment, posar al descobert els forats negres que suposen àmbits com la Comissaria d'Informació o l'Ordre Públic dels Mossos d'Esquadra, prohibir armaments com les bales de foam i les pistoles tàser, treballar en un mecanisme extern de control de les actuacions policials i establir mecanismes de control democràtic de les actuacions policials.

Aquesta comissió es posa en marxa el setembre de 2021 i finalitza a finals de desembre de 2022. Durant un any, amb més d'un centenar de compareixences de representants d'àmbits diversos, s'han abordat des de models comparatius policials fins qüestions com la seguretat privada o els mecanismes de control. Tot això, complementat amb compareixences internacionals sobre la matèria. Alhora, hi han participat també desenes d'activistes, entitats i col·lectius que han relatat de forma precisa i detallada la manca de control de les actuacions policials i els abusos patits, així com les actuacions de seguiment i persecució política a les quals s'han vist sotmeses de forma estructural per part del cos de Mossos d'Esquadra.

Del treball realitzat durant aquest període, la CUP - Un Nou Cicle per Guanyar n'hem extret una sèrie de conclusions que es traslladen en els següents punts.

2. CONCLUSIONS GENERALS

2.1 LA SEGURETAT EN LA SOCIETAT ACTUAL

En el marc d'un sistema desigual i d'una societat desigual és impossible poder realitzar una transformació del model de seguretat sense transformar el conjunt del sistema. Malgrat aquest "advertiment inicial", ens sembla clau reflexionar entorn la seguretat i les polítiques de seguretat en les societats actuals i concretament en la societat catalana i poder treballar en favor de la millora de les condicions de vida de la majoria de la població, la garantia dels seus drets i sobretot la defensa davant la vulneració d'aquests per part de les polítiques de seguretat dels governs actuals.

La seguretat entesa com a política pública està en procés de transformació, però el model predominant segueix essent aquell lligat a una visió reactiva i militaritzada, centrada en els interessos de l'Estat i del capital que reproduïx esquemes de desigualtat i opressió patriarcals, colonials, classistes, racistes, aporofòbics i capacitistes. Davant d'aquest model, com a resposta, a molts països d'arreu s'han anat erigint posicionaments crítics i propostes alternatives. El replantejament del model de seguretat i, en conseqüència, del paper que hi juga l'estament policial, és un procés complex que ja han afrontat moltes societats al món, i que es fa imprescindible afrontar a Catalunya.

Aquest replantejament requereix tenir en compte alguns paràmetres clau, com:

- a)** reconèixer les violències més enllà de les directes, entenent i atenent la violència estructural i la violència cultural;
- b)** reconèixer el caràcter inevitable i positiu del conflicte, rebutjant la resposta dissuasòria i punitiva, i entenent que la càrrega positiva o negativa del conflicte no depèn de la seva pròpia existència sinó de la (in)capacitat de les parts per gestionar-lo positivament i evitar-ne l'escalada violenta;
- c)** gestionar les violències posant la sostenibilitat de la vida al centre, partint d'una ètica de la cura i allunyant-se del paradigma reactiu i punitiu, construït sobre els fonaments d'una cultura del càstig ineficient per atendre i canalitzar les violències i les necessitats humanes.
- d)** concebre la seguretat com una responsabilitat compartida treballant "seguretat amb" en lloc de "seguretat contra" l'altre. Pel que fa a la funció de les policies com a instruments al servei de la seguretat, el seu paper es troba en constant tensió entre dues orientacions contraposades, la d'estar al servei dels estats, prioritant la defensa dels seus interessos econòmics i polítics, els de les classes dominants, la legalitat vigent i l'ordre establert, i d'altra banda la d'estar al servei de la ciutadania, com a servei públic prioritant la seguretat humana i la defensa de drets i llibertats, des d'un plantejament democràtic.

A Catalunya, durant la darrera dècada, han empitjorat significativament les condicions materials de vida de la majoria de la població així com la pèrdua de drets civils i polítics, augmentant la capacitat d'organització popular que articula al carrer el dret a la protesta i les lluites civils dels moviments socials, sindicals i polítics, i aquest augment de la protesta ha anat acompanyat d'un increment escalat de la violència represiva policial, judicial i econòmica. El moviment contra les polítiques d'austeritat i per la defensa dels serveis públics, els moviments de defensa del dret a l'habitatge i contra els desnonaments i llançaments, el moviment pel dret a l'autodeterminació i la independència de Catalunya, són, entre molts altres, alguns dels qui han patit una gran càrrega repressiva, així com les treballadores dels mitjans de comunicació i especialment les fotoperiodistes, les persones racialitzades o les artistes que

expressen dissidència. En l'actual marc autonòmic opressiu, els Països Catalans es troben subjectes a la legislació punitiva estatal, aplicada també per la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra en territori del Principat.

Sobre el marc legislatiu vigent

El marc legislatiu estatal vigent comporta un augment de la persecució de la protesta i de coerció en l'ús de l'espai públic, de restricció de la llibertat d'expressió i dels drets civils i llibertats en general, esdevenint un marc legal criminalitzador: d'una banda, la Llei Orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana, coneguda com a Llei Mordassa per la seva càrrega repressiva, i de l'altra, la Llei d'estrangeria, Ley Orgánica 4/2000, d'11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a l'Estat i la seva integració social, i el Reglament 557/2011 de la Llei d'Estrangeria, i més recentment el Reial Decret 903/2021 que el reforma, que priva de drets i promou la persecució policial per perfil ètnic. Aquest marc legislatiu restrictiu de drets ha estat assenyalat per diversos organismes internacionals i entitats de defensa dels Drets Humans. A aquesta persecució del dret a la protesta emparada per les lleis estatals s'hi ha sumat, a partir de 2017, una persecució política i ideològica explícita contra l'independentisme català, que ha configurat una autèntica causa general i ha inclòs pràctiques il·legals i de guerra bruta, com el major cas d'espionatge polític a Europa, el Catalangate. En aquest context, l'ús de la força policial s'ha allunyat encara més de la seva funció ja qüestionable i qüestionada de "protegir el lliure exercici dels drets i les llibertats, de garantir la seguretat ciutadana, vetllant per la convivència pacífica i la protecció de les persones i els béns, d'acord amb l'ordenament jurídic", sortint-ne encara més greument perjudicat l'exercici dels drets i les llibertats de la població.

La militarització dels cossos policials i l'ús de tècniques i armes considerades falsament com a "no mortals" han anat també en augment de forma exponencial en les darreres dècades, en el marc d'intentar aturar les mobilitzacions socials en defensa de drets i llibertats col·lectives. Aquest augment de l'ús massiu d'armes perilloses contra manifestants no ha passat desapercbut a la societat catalana, que ha qüestionat de forma oberta i contundent les actuacions policials. Malgrat la prohibició de les bales de goma contemplada a aquesta Resolució 476/X del Parlament de Catalunya, les accions policials contra la protesta pública han seguit produint un alt nivell de lesivitat contra la integritat física de persones manifestants o vianants. Les mutilacions per pèrdua d'ulls i l'increment de lesions de diversa consideració, algunes greus o molt greus, s'ha seguit produint en nombroses ocasions fruit de l'augment de l'ús de la violència contra les mobilitzacions, d'un augment quantitatiu de les actuacions policials i de l'ús d'armes policials contra la protesta, com el foam, i també per un mal ús de les eines policials, que contempla des de l'ús de les porres per damunt de la cintura fins a disparar projectils de foam sense seguir les recomanacions internacionals i dels propis fabricants, o fins a l'ús de bales de goma per part de les policials de l'estat, que no han respectat l'acord del Parlament català. En tots els casos s'ha produït una triple vulneració de drets de les víctimes, en patir la violència policial, en la impunitat dels servidors públics responsables de la mala praxi i en la falta de reconeixement i rescabament.

Sobre la repressió a la mobilització i organització popular

L'elevat volum de persones represaliades en motiu d'haver participat a manifestacions i protestes de tot tipus, més de 4000 els darrers anys, ha posat de manifest el paper clau dels Mossos d'Esquadra en la repressió contra la mobilització social i política i la seva actuació, sovint contrària als objectius de protecció de drets i llibertats així com a la preservació de la seguretat, constatant que hi ha una manca de defensa i protecció dels drets humans i una actuació sovint dirigida a frenar les protestes i, per tant, les seves reivindicacions. Aquestes actuacions s'han produït amb un ús de la força i de l'autoritat excessiva, arbitrària, abusiva o il·lícita. Aquest ús de la força ha estat acompanyat també de processos de seguiment i investigació prospectius i per motius ideològics. A més, totes aquestes actuacions s'han

realitzat amb absoluta impunitat, falta de transparència i rendició de comptes davant de males praxis policials. En aquest sentit, la impunitat davant les males praxis policials, la brutalitat en les actuacions i la persecució política ha quedat impune de forma general per: la falta de transparència i encobriment dels responsables polítics de torn, la falta de reacció dels mecanismes de control intern DAI, a proliferació d'atestats falsos, de muntatges policials demostrats i de perfilació ideològica de manifestants i activistes a través de l'actuació de la comissaria d'informació, els abusos i males praxis habituals (pegar per damunt de la cintura, disparar foam, maltractar verbalment,) i les que tenen greus conseqüències (pèrdua de globus ocular, lesions cerebrals o pèrdua de llibertat per condemna judicial). Tots aquestes elements posen encara més de manifest la necessitat de mecanismes de control extern i independent tal com apliquen ja molts estats democràtics.

Ahora, un model policial altament polititzat en un context d'avenç de les noves tecnologies de la informació, ha convertit la monitorització de la societat, el seguiment i la recollida de dades massiva en una pràctica habitual dels cossos policials amb la vulneració del dret a la privacitat que això supos. Actuacions policials prospectives contra mobilitzacions, organitzacions i manifestants han estat una forma habitual de procedir dels cossos policials desplegant recursos públics en el control ciutadà i del dret a la protesta, en la persecució de la mobilització i la dissidència. Un ús dels recursos públics amb un biaix clarament polític al servei de què res canviï i que qui intenti transformar la societat passi a ser competència dels cossos policials i de les seves operacions d'informació, investigació, persecució i empresonament.

2.2 ALGUNES MESURES PER INTENTAR FRENAR LES DERIVES AUTORITÀRIES DEL MODEL CATALÀ DE SEGURETAT

Sobre la seguretat a l'Europa del segle XXI

Els models policials a l'Europa del segle XXI, en un context de pèrdua de drets i llibertats, tenen una clara funció, en major o menor mesura d'evitar, conflictes socials i en gran mesura transformacions de les societats a través de la conquesta de drets. Malgrat les dificultats de poder plantejar un model alternatiu de policia en una societat capitalista, patriarcal i racista, es constata que l'actual model policial vigent a Catalunya es troba molt lluny dels estàndards mínims internacionals d'una policia transparent, democràtica i amb controls democràtics de les seves actuacions i prioritats. A més, el marc legislatiu dins l'Estat Espanyol estableix encara majors limitacions davant la garantia de drets i les funcions democràtiques mínimes d'un cos policial fruit d'unes legislacions penals i administratives amb un caire repressiu molt elevat i amb una clara voluntat de persecució de la mobilització i la dissidència.

La seguretat va molt més enllà del securitarisme i de les actuacions i intervencions policials. Cal desplegar un model de seguretat integral que consagri el principi d'última ratio de la intervenció policial i que posi al centre la preservació de drets i la millora de les condicions de vida de la població com a única forma de garantir vides més segures pel conjunt de la societat.

Sobre el control democràtic

Els cossos policials han d'estar al servei dels governs, del Parlament i la ciutadania. El principi que han de guiar les actuacions policials i l'acció d'aquestes ha de ser el control democràtic, la transparència absoluta, la fiscalització de les actuacions, estratègies i protocols així com la màxima contundència contra tota mala praxi i vulneració de drets individuals i col·lectius. Cal establir els mecanismes necessaris per acabar amb la impunitat dels cossos policials així com amb qualsevol voluntat d'aquests d'incidir en les decisions polítiques i les polítiques públiques.

Sobre la reparació de les víctimes de violència institucional

Cal una llei de reparació de les víctimes de violència institucional. El Parlament ha d'impulsar una llei de reparació a les víctimes de violència institucional, i el Govern de la Generalitat ha de constituir una oficina especialitzada d'atenció a persones afectades per vulneracions de drets humans, comeses en el marc de l'ús de la força per part de funcionaris encarregats de fer complir la llei. Aquesta oficina, que ha de comptar amb personal propi especialitzat en vulneracions de drets humans i que en cap cas pot dependre del Departament d'Interior, ha de garantir una atenció integral psicojurídica, que tingui en compte les múltiples afectacions causades per aquestes vulneracions de drets, i promoure la reparació del dany causat.

Sobre l'enfocament de la seguretat en la legislació catalana

Cal modificar el marc jurídic vigent, la Llei 4/2003 de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya, que parteix d'una concepció molt limitada i restringida de la seguretat, excessivament centrada en la policia, i que no incorpora el sentit ampli de la seguretat basada en els drets humans. Cal reconèixer el paper que juguen en la seguretat molts altres actors i organitzacions de nivell comunitari així com moltes polítiques públiques que no pertanyen als cossos policials ni a l'àmbit policial i que s'articulen especialment en l'àmbit municipal (urbanisme, salut, drets socials, habitatge, participació, convivència, educació, feminismes ...) i que tenen un efecte en la seguretat objectiva i en la seguretat percebuda de la ciutadania. Reconèixer i distingir categories de conflictes i d'inseguretats que no han de gestionar-se per part dels mateixos actors ni amb els mateixos instruments, per evitar un redimensionament d'efectius policials. Reconèixer discursivament i formalment certs professionals com a actors de seguretat: educadors socials i de carrer, mediadors, treballadors socials, dinamitzadors comunitaris, agents cívics, i altres actors que gestionen de forma pacífica conflictes a l'espai públic i comunitari. Això alliberaria recursos simbòlics i econòmics cap a l'àmbit social que seran més útils i crearan més seguretat si s'amplien a altres actors més enllà dels policials. Així mateix cal enfortir les iniciatives de mediació, fomentar processos de participació i desenvolupament comunitari, orientats cap a la responsabilització de la ciutadania i la promoció d'un marc garantista enfront l'enfocament punitiu, involucrar en el disseny i execució de les polítiques públiques a la ciutadania travessada per diferents eixos de discriminació i a les persones més directament afectades per les violències.

2.3 L'APLICACIÓ DE LES POLÍTIQUES DE SEGURETAT A L'ÀMBIT MUNICIPAL

Analitzats els diversos models policials, amb comparatives internacionals, i les funcions i l'organització que ha de tenir una policia democràtica del segle XXI a l'hora d'afrontar els nous reptes de seguretat i exigència de transparència, revisades i avaluades les tasques de policia de proximitat i de les oficines de relacions amb la comunitat, i avaluades totes les tasques preventives i de mediació de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra, es constata que l'actual sistema requereix canvis estructurals pel que fa a la coordinació amb policies locals, a la participació ciutadana, i a l'eradicació del masclisme i el racisme estructurals que també imperen dins els cossos policials.

Cal un sistema policial integral que descarregui als municipis de les principals tasques de gestió de les Polícies Locals, com ara la convocatòria de places, la incoació d'expedients disciplinaris, la regulació i negociació de les condicions laborals, la carrera professional i mobilitat interna, i els principis bàsics d'actuació, procediments, transparència etc. Els municipis han de conservar competències de governança per determinar el paper dels cossos policials, tant els locals com els de la Generalitat, en els Plans de Seguretat Municipals, en la planificació d'actuacions conjuntes i coordinació i en la determinació de prioritats al municipi o conjunt de municipis, però ha d'existir un únic cos de policies locals i ha d'estar

integrat de forma coordinada i centralitzada al sistema policial català.

En l'àmbit local, que és on aterra la vida i les polítiques de proximitat, creixen les iniciatives seguri-tàries excessives, com és el cas de la contractació d'empreses per desocupar habitatge o la instal·lació abusiva de càmeres de seguretat. Tot i que els estudis demostren que el que més fa sentir segura la ciutadania és la provisió de recursos econòmics i socials, en un grau molt superior a les mesures de se-guretat tradicionals, com la presència policial, les càmeres o les fronteres militaritzades, la pressió i els interessos del mercat empresarial imposa un reforç de mesures basades en una tecnologia seguri-tària innovadora i omnipresent que cal evitar. Les campanyes de venda de sistemes d'alarmes, per exemple, s'ha sustentat en la creació d'un imaginari de por a les ocupacions a llars habitades, malgrat les dades desmenteixen que aquesta sigui una amenaça real. Cal doncs adoptar una postura crítica amb les em-preses del sector de la seguretat i les tecnologies de vigilància, i articular mecanismes legislatius que facilitin als municipis posar fre a aquestes tendències. Cal destacar que aquestes noves formes de se-guretat han anat prosperant alhora que s'han anat erosionant de manera deliberada, en un marc d'aus-teritat, formes més tradicionals i comunitàries de seguretat humana.

2.4 LA NECESSITAT D'APLICAR UNA PERSPECTIVA DE DRETS HUMANS I D'EMPRENDRE MESURES URGENTS PER INTENTAR FRENAR LES ACTUACIONS RACISTES I MASCLISTES DELS COSSOS POLICIAIS

Hi ha una manca de correlació entre el fet delictiu i la inquietud de la ciutadania per la inseguretat per-cebuda. Les condicions de precarietat material i l'actual context d'acumulació de crisis generen una sensació d'exposició i desamparament que col·loca la inseguretat en les primeres posicions de les en-questes sobre preocupacions de la ciutadania, però Catalunya -segons dades oficials delictives- es re-vela com un dels territoris "més segurs" d'Europa. Aquest dissonància indica la necessitat d'anar molt més enllà de l'equivalència entre seguretat i absència de delinqüència. Si partim de que les problemàti-ques socioeconòmiques estan totalment vinculades a les problemàtiques de seguretat, les necessitats actuals porten a un concepció de seguretat lligada a nocions de justícia social. Cal fer una reapropiació del concepte de seguretat des de l'esfera dels drets humans. Cal obrir la seguretat a la participació ciu-tadana i transformar l'actual concepte de securització policial opaca cap a un concepte de seguretat transparent i participat, on el lideratge de la seguretat entesa com a garantia de drets i llibertats, deixi d'estar en mans exclusivament policials. L'empoderament ciutadà envers la reflexió, informació i anàlisi en temes de seguretat és un dels millors mecanismes per evitar que la seguretat sigui usada pels po-pulismes que restringeixen drets. Cal la creació d'espais de reflexió, anàlisi i coproducció de polítiques de seguretat amb la ciutadania diversa i altres professionals socials, educatius i sectorials, espais pre-ferentment de nova creació, com consells Consells de Participació de pobles, barris o districtes, i tau-les específiques com a mètode de transformació de conflictes, que comptin amb les persones o grups directament implicats en el conflicte o les violències a gestionar. Pel que fa a les Juntes de Seguretat, regulades específicament, caldria modificar la seva composició per transformar-les en juntes de segu-retat segons aquest concepte ampli de garantia de drets i llibertat, corregint l'actual biaix estrictament policial, i segons una mirada interseccional que inclogui les diferents perspectives i percepcions d'in-seguretat segons diferents sectors socials (perspectiva de gènere, segons edat, racialització, condició social etc)

Els cossos policials en general són sistemes molt marcats pel patriarcat on s'hi constata també l'exis-tència de racisme estructural i altres comportaments vinculats a la criminalització de les dissidències no hegemòniques (de gènere, sexuals, per capacitisme, aporofòbia etc). El marc criminalitzador de les lleis que els cossos policials han de fer complir afavoreix de forma especial el racisme, esperonat per

pràctiques policials específiques de perfilació racial i d'identificacions de persones pel sol fet de ser racialitzades. Aquest racisme estructural i institucional es troba tant a les policials locals com dins el cos de Mossos d'Esquadra, de la mateixa manera que s'hi troba el masclisme i altres formes opressives del patriarcat.

Cal combatre de forma específica i contundent el racisme, no només acabant amb les identificacions de persones pel sol fet de ser racialitzades, i acabant amb les perfilacions racials, sinó també amb qualsevol actitud, llenguatge i forma de relació vexatòria, xenòfoba i racista en la relació quotidiana amb la població o les companyes de feina, que es pugui produir.

El combat contra el patriarcat, el masclisme i les violències que genera requereix també actuacions específiques dins dels cossos policials, tant pel que fa a la seva formació i capacitació per fer una feina efectiva de prevenció i acompanyament, com per erradicar el masclisme estructural dins els cossos policials. La feminització del cos i la protecció dels drets de les agents dones o amb altres gèneres o sexualitats diverses és essencial, i cal establir polítiques i mecanismes específics.

2.5 EL MODEL D'ORDRE PÚBLIC ACTUAL I LA VULNERACIÓ DEL DRET A MOBILITZACIÓ

Es constata que la pròpia definició d'ordre públic i l'actual model responen a la defensa d'un model de societat que criminalitza i persegueix la mobilització i la protesta, la pobresa i totes aquelles persones i col·lectius que no responen als estàndards dominants de la societat.

L'ús de les unitats d'ordre públic sumada a l'ús d'intel·ligència policial acaben sent una peça clau que molt més enllà de garantir "l'ordre públic" acaben actuant com a força de xoc contra la protesta i la mobilització i en favor dels sectors més privilegiats de la societat com en els casos de vagues laborals o d'intents d'aturar desnonaments de famílies vulnerables.

Les eines emprades en ordre públic com les bales de foam són a més eines absolutament lesives que limiten el dret a protesta i atemoreixen la població.

A més, la falta de control real sobre les males praxis policials, tant pel que fa l'ús de les armes policials, les detencions injustificades i l'elaboració d'atestats contra manifestants, suposen una situació d'impunitat davant una cultura policial corporativista.

Es constata que l'actual model d'ordre públic no compleix l'objectiu de protecció dels drets i les llibertats ni de vetllar per la seguretat de totes les persones, i que no segueix Principis Bàsics de Nacions Unides sobre l'Ús de la Força i d'Armes de Foc; revisada l'aplicació de la Resolució 476/X del Parlament, d'aprovació de les conclusions de l'Informe de la Comissió d'Estudi dels Models de Seguretat i Ordre Públic i de l'Ús de Material Antiavalots en Esdeveniments de Masses es constata que una dècada després encara no s'han dut a terme molts dels acords presos. Revisats els elements operatius, estratègics i materials d'ordre públic de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra, inclosa l'estructura i organització de la funció d'ordre públic de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra així com els recursos humans destinats a la funció d'ordre públic, les estratègies operatives, els mitjans materials i l'ús que se'n fa, amb comparatives amb altres models d'ordre públic internacionals, es constata un sobredimensionament injustificat, i alhora uns dèficits estructurals per fer correcte seguiment i aplicació de la tecnologia disponible en l'actuació policial d'ordre públic, dels procediments i les normatives, faltats de transparència, i dels mecanismes d'investigació de fets en l'àmbit de l'ordre públic, subjectes a l'opacitat i la impunitat.

Cal dissoldre les unitats d'ordre públic de la policia catalana

Davant la constatació que l'actual model d'intervenció en ordre públic no respon als estàndards d'una societat democràtica, pel que fa a la vulneració de drets que les intervencions suposa, al nombre de ciutadans i ciutadanes ferides i a la persecució del dret a la protesta que aquestes actuacions suposen així com al dimensionament i funcions reals d'aquest cos.

Davant la constatació, amb dades del propi director de la policia, que de les tasques assignades a aquestes unitats més d'un 80% es dediquen a tasques de seguretat ciutadan o suport i només un 12% es refereix pròpiament a tasques d'ordre públic.

Es constata que cal dissoldre les actuals unitats d'Ordre Públic dels Mossos d'Esquadra BRIMO i ARRO i la necessitat de repensar el model d'ordre públic dels Mossos d'Esquadra.

Cal prohibir les bales de foam i les pistoles tàser

El 2013, després de la pèrdua d'un ull per una bala de foam d'Ester Quintana, el Parlament va acordar prohibir les pilotes de goma sota el consens que a Catalunya cap més persona perdria un ull per un tret d'una arma policial. Des d'aleshores almenys sis persones han estat ferides greu o mutilades per l'ús de bales de foam.

Les bales de foam són armes perilloses l'ús dels quals provoquen lesions molt greus. És per això que s'acorda la retirada total i prohibició immediata de les armes de foam.

Es constata la necessitat de prohibició de l'ús dels dispositius conductors d'energia (pistoles taser) i la retirada total d'aquests pel greu perill que suposen per la vida de les persones.

Cal revisar els protocols d'ús d'armes

El Departament d'Interior ha de revisar els protocols d'ús de la força i les normes d'ús de les armes i eines policials perquè s'ajustin als estàndards internacionals de drets humans. A més, s'ha d'establir un procediment d'incorporació de material policial, transparent i amb garanties de drets humans, que compti amb una avaluació preceptiva prèvia Parlamentària i per part del mecanisme de control extern del caràcter lesiu de l'eina.

2.6 LA PERSECUCIÓ DE LA DISSIDÈNCIA

Es constata que la Comissaria d'Informació dels Mossos d'Esquadra escapa a qualsevol mecanisme de control democràtic en la seva activitat. Es constata que no hi ha cap mecanisme de control democràtic sobre qui tria, qui selecciona, qui determina riscos i objectius, quines informacions prospectives d'anàlisi de risc cal acumular, quins criteris utilitzen, si cal ordre judicial per realitzar qualsevol acció d'aquest tipus i en definitiva que ningú vigila al vigilant en aquest país. Es constata que tota aquesta manca de mecanismes de control ha suposat múltiples casos d'espionatge i persecució a la mobilització social i la dissidència.

Constatem que durant els darrers 15 any ha quedat acreditat que la Comissaria d'Informació dels Mossos d'Esquadra ha realitzat pràctiques al·legals i il·legals d'espionatge per motius ideològics, com a mínim en els casos següents:

- El cas de la crema de fotos del rei l'any 2006 a Girona en la que en el procediment judicial a l'Audiència Nacional agents dels Mossos d'Esquadra declaren disposar de fitxer ideològics a través dels quals identifiquen a les persones acusades.

- El 27 de gener 2011 quan en el marc d'una protesta contra la reforma de les pensions s'ocupa de forma simbòlica un cinema 24h i dies després l'àrea d'informació dels Mossos d'Esquadra filtra al mitjà El Periódico que de les persones identificades hi ha 178 antisistema, 39 independentistes i 18 anarquistes.
- L'any 2019 en el cas conegut com a "identitats suplantades", actualment judicialitzat al jutjat d'instrucció número 3 de l'Hospitalet en el qual hi ha imputat un agent de l'àrea d'informació dels Mossos d'Esquadra per intervenir 14 adreces electròniques, suplantar la identitat a diverses persones i suplantar 60 correu d'entitats, organitzacions, sindicats, col·lectius i partits polítics.
- El 26 octubre de 2017 quan diversos documents de la Comissaria General d'Informació dels Mossos d'Esquadra van ser traslladats a la incineradora Tersa per tal de ser destruïts. Concretament centenar de suports digitals, 20 discs durs i diverses caixes de material. La Brigada d'informació del Cos Nacional de Policia va aturar el dispositiu policial i un jutjat va ordenar confiscar i precintat tot el material. Aquest contenia, a més d'altres elements, 500 informes que es remonten a principis del 2000 referents a assemblees, tallers debats, trobades de l'Esquerra Independentista, Moviments Socials, moviment per l'habitatge i protestes ciutadanes com les vagues Generals del 2011 o el 15M. També contenen informes d'intel·ligència sobre col·lectius com el centre social sants, la CNT, la CGT, El Casal Quico Sabater, El Casal de Sants Jaume Compte, La Barraqueta, El Casal Popular Manuel de Pedrolo i desenes i desenes d'entitats. Que aquests informes detallen activitats i noms de persones dinamitzadores responsables. També contenen informes sobre el moviment estudiantil i les mobilitzacions contra la pujada de tasques.
- Que entre els informes d'intel·ligència mencionats anteriorment hi consta també almenys un informe sobre un partit amb representació parlamentària durant aquella època. Concretament hi consta un informe sobre un Consell Polític de la CUP i una acta de la reunió del Grup Parlamentari de la CUP.

Davant la constatació de múltiples causes d'espionatge per motiu ideològic per part de la Comissaria d'Informació dels Mossos d'Esquadra és necessari que el Parlament posi en marxa una comissió d'investigació sobre l'activitat de la Comissaria d'informació per tal de revisar les actuacions des de la seva creació, corregir i reparar els danys realitzats, revisar que aquestes males praxis no es segueixin produint actualment, activar els mecanismes per tal de garantir la no repetició i depurar les responsabilitats polítiques i funcionaries actuals i presents.

Cal modificar els articles que defineixen les funcions de la Comissaria d'Informació

Cal modificar els articles que defineixen les funcions de la Comissaria d'Informació en el Decret 415/2011 per tal de definir quines són les investigacions que aquesta pot dur a terme, que aquestes s'ajustin al respecte als Drets Fonamentals (aturar les investigacions per motius ideològics així com les investigacions de caràcter prospectiu contra entitats col·lectives i moviments socials). Cal derogar l'article 48.1 c) d'aquest Decret referent a les funcions d'investigació referides a mobilitzacions socials o de conflicte laboral així com institucional. Qualsevol article que el pugui substituir s'ha de referir de forma concreta als supòsits de les funcions i limitació d'aquestes al respecte als drets fonamentals, jurisprudència del TEDH i subjecció al dret.

Cal que el parlament realitzi una auditoria

Cal que el parlament realitzi una auditoria per tal de revisar els mecanismes de control parlamentari respecte a les tasques de la Comissaria d'Informació, les matèries reservades i els mecanismes de control i rendició de comptes Parlamentaris respecte aquest tipus d'actuacions.

Cal establir mecanismes sobre el material gràfic que enregistren

Cal establir els mecanismes per tal que qualsevol imatge, gravació que obtinguin els Mossos d'Esquadra sigui custodiada de forma immediata per un òrgan independent que registri i certifiqui qualsevol accés que es realitzi a aquestes imatges per part dels cossos policials així com qualsevol tractament d'aquestes i la certificació de la seva rectificació i destrucció.

2.7 ELS MECANISME DE CONTROL, FISCALITZACIÓ I TRANSPARENCIA

Revisada la transparència en la informació interna i externa del Departament d'Interior i els cossos policials, tant en l'àmbit de les actuacions concretes dutes a terme com pel que fa als protocols, les circulars i les ordres d'actuació generals es constata una greu falta de transparència així com una irregularitat en el sistema d'atestats; Revisat el mecanisme de control i investigació policial intern i estudiada la possibilitat de creació d'un mecanisme públic i independent de control, avaluació i investigació de les actuacions policials que inclouen l'anàlisi dels mecanismes esmentats, el nivell d'eficàcia i la independència i imparcialitat en llur definició i funcionament, es constata la necessitat d'aquest tipus de mecanisme, atès que els cossos policials disposen de grans poders discrecionals en l'ús de les seves atribucions (privació de llibertat, monopoli de l'ús de la força, fins i tot ús de força letal...). Per tal de mantenir un equilibri entre aquestes facultats i prevenir el seu abús, és fonamental que rendeixin comptes sobre la manera que estan complint la seva funció i aplicant els seus poders. És important assenyalar que existeix una asimetria referent a la seguretat en el moment en el qual la persona que es manifesta o participa d'algun acte multitudinari veu incrementada la seva inseguretat a causa del tipus d'armament utilitzat per la policia. L'ús d'aquesta mena d'armament incentiva la por social, coartant la mobilització social. Per tant, fins i tot encara que no sempre es produeixen danys físics severos, la militarització i ús d'armes robustes erosiona la llibertat d'expressió als carrers. Estudiada la manera de dissenyar mecanismes de control públic per fer-los creïbles, transparents i eficaços davant les actuacions policials que són objecte d'investigació, amb el garantiment també dels drets dels mateixos membres de la Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra i analitzats els diferents mecanismes de control independents existents en altres països i valorar-ne les experiències d'aplicació, es constata que cal crear el mecanisme extern i que aquest mecanisme s'ha de crear per llei. Així mateix cal millorar els mecanismes interns, ja que es constata que requereix d'una reforma de la Divisió d'Afers Interns del Cos de Mossos d'Esquadra i policies locals de Catalunya, i d'una dotació d'una única estructura tant per a PG-ME com per a totes les policies locals actuants a Catalunya, amb autonomia orgànica i operativa.

Cal la creació d'un mecanisme de control extern

Cal la creació d'un mecanisme de control extern. Per tal d'assegurar la rendició de comptes dels cossos policials, el Parlament ha de crear per llei un mecanisme extern, públic i independent de control, investigació i avaluació de les actuacions policials, que tingui la defensa dels drets humans al centre. Aquest mecanisme ha de disposar de completa independència operacional, sense interferència política ni vinculació amb els cossos policials, i l'elecció dels seus responsables s'ha de fer d'acord amb les seves competències professionals i mitjançant un procés de selecció transparent. Ha de poder analitzar, revisar i investigar totes les àrees del treball policial, tant d'ofici com a través de queixes, i les seves resolucions han de ser vinculants. A més, ha de disposar de pressupost suficient per dur a terme el seu mandat. Els grups parlamentaris es comprometen a posar en marxa la proposta de llei d'aquest mecanisme en els propers 2 mesos.

Cal revisar els mecanismes interns

Revisió dels mecanismes interns dels Mossos D'esquadra. El Departament d'Interior ha d'assegurar el

bon funcionament dels mecanismes interns de rendició de comptes, assegurant la transparència de les investigacions que es duen a terme i posant en marxa una auditoria externa sobre el seu funcionament. La Divisió d'Afers Interns dels Mossos d'Esquadra (DAI) ha de tenir la capacitat d'iniciar investigacions d'ofici, sense que sigui necessària l'autorització prèvia de la Direcció General de Policia o d'un Jutjat, i definir un sistema que permeti a la ciutadania adreçar-s'hi de manera directa per presentar queixes i denúncies. Cal assegurar que la DAI centralitza totes les denúncies presentades contra agents de Mossos d'Esquadra i/o Polícies Locals per presumptes actuacions irregulars o indiciàriament delictives, i també és informada de tots els requeriments judicials realitzats als cossos policials que estiguin relacionats amb la investigació d'un delicte presumptament comès per part d'un agent per tal que pugui col·laborar en la investigació i/o adoptar les mesures cautelars disciplinàries oportunes.

Cal transparència absoluta

El Departament d'Interior ha d'assegurar l'accés públic de la ciutadania als protocols d'ús de la força i de les normes d'ús de les armes i eines policials. El coneixement d'aquesta regulació és fonamental per avaluar si s'ha actuat d'acord amb les normes, i en cas contrari, garantir la rendició de comptes davant dels possibles casos de mala praxi.

El Parlament de Catalunya ha de modificar els límits a la transparència i dret d'accés a la informació pública. Modificar l'article 21 de la Llei Catalana de transparència pel que fa a la definició del concepte de seguretat pública i del risc per la seguretat pública que a través del desplegament reglamentari amplia de facto els supòsits de limitació d'accés a la informació, per sobre dels estàndards internacionals i de la pròpia limitació legal, per tal que només es pugui limitar la transparència i dret d'accés a la informació en casos en els que es pugui demostrar que aquesta informació posa efectivament en risc la seguretat pública.

El Parlament de Catalunya ha de modificar la Llei que regula la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública per tal que les seves resolucions tinguin força vinculant davant l'administració i en cas contrari es pugui sancionar l'administració i funcionaris responsables. Alhora la pròpia comissió ha de poder iniciar procediments judicials de reclamació contra les administracions i funcionaris responsables quan aquests es neguin a complir les seves resolucions.

3. REFLEXIONS FINALS

Aquestes són les aportacions i propostes que la CUP-NCG hem treballat en el marc de la Comissió d'Estudi del Model Policial al Parlament de Catalunya durant el període 2021 i 2022. Unes aportacions que pretenen millorar la garantia de drets, la fiscalització i el control dels cossos policials. A més, també volen incidir en la defensa del dret a protesta i els drets fonamentals com a la intimitat i la privacitat i la no persecució per motius ideològics.

Unes aportacions que prenen tot el seu sentit en el marc d'una societat mobilitzada, activa i conscient. El model de societat pel que treballem i l'únic capaç de forçar canvis i transformacions socials, també en l'àmbit de les polítiques de seguretat.

Queda molta feina per fer, ja que segurament moltes d'aquestes propostes no passaran el sedàs de les majories parlamentàries i les que el passin caldrà defensar-les amb ungles i dents per tal que esdevinguin una realitat.

En tot cas, el nostre compromís amb el conflicte com a motor de canvi, amb les lluites, que són les que esgarrapen privilegis, defensen i recuperen drets seguirà sent la nostra prioritat.

Quan els nazis van venir a buscar els comunistes,
vaig guardar silenci,
perquè jo no era comunista,
Quan van empresonar els socialdemòcrates,
vaig guardar silenci,
perquè jo no era socialdemòcrata,
Quan van venir a buscar els sindicalistes,
no vaig protestar,
perquè jo no era sindicalista,
Quan van venir a buscar els jueus,
no vaig protestar,
perquè jo no era jueu,
Quan van venir a buscar-me,
no hi havia ningú més que poguera protestar.
Vaig guardar silenci

...

Martin Niemöller